

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра української філології

КУРСОВА РОБОТА

на тему

«ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ»

студентки 4 курсу групи СО укр. 20-19
спеціальності 014 Середня освіта
педагогічного факультету романо-германської та української філології
освітньо-професійної програми
Українська мова і література, англійська мова,
зарубіжна література
Калюжної Карини Русланівни

Науковий керівник: канд. філол. наук,
доцент кафедри української філології Заскалета В. П.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

Київ-2023

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні аспекти вивчення української мови у вищій школі іноземними студентами	
1.1 Особливості вивчення української мови у вищій школі.....	5
1.2 Проблеми вивчення української мови іноземцями.....	10
1.3 Мотивація іноземних студентів як один із основних психологічних факторів успішності навчання української мови	12
Розділ 2. Аналіз методики викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах	
2.1 Методика викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах.....	17
2.2 Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної.....	20
2.3 Перспективи викладання української мови як іноземної.....	23
Висновки.....	27
Список використаних джерел.....	29
Додатки.....	31

Вступ

Актуальність теми. Одним із пріоритетних напрямів реформування сучасної вищої освіти є запровадження інноваційних освітніх технологій, орієнтованих на підготовку до кардинальної діяльності через розвиток інноваційних якостей особистості, таких як комунікабельність та компетентність. Інноваційні технології, на відміну від традиційних освітніх технологій, є більш цілеспрямованими та інтенсивними процесами (технічними, соціальними, організаційними та управлінськими), які сприяють формуванню кращих знань та умінь шляхом практичного застосування нових ідей.

Актуальною проблемою української вищої освіти є створення та подальше вдосконалення інтегрованих курсів української мови та літератури в систему мовної освіти іноземних студентів. Безперечно, найперспективнішим у сучасній мовній освіті студентів є культурологічне зорієнтоване навчання української мови як іноземної.

Модернізація освіти – це її оновлення, зумовлене зміненими вимогами сучасного суспільства до виховання підростаючого покоління, новими загальноосвітніми потребами самих студентів, які не можна ігнорувати відповідно до особистісно-орієнтованої парадигми навчання та виховання. На сучасному етапі історичного розвитку нашої країни склалися такі передумови, як процеси глобалізації, економічні зміни всередині країни, використання нових засобів комунікації, особливо інформаційних технологій, що сприяло радикальним змінам системи освіти.

Навчання іноземної мови в контексті культури, літератури, фольклору, засобів масової інформації тощо. Це складна система зв'язків, на стику кількох гуманітарних та природничих дисциплін є унікальна можливість ефективно викладати українську мову та літературу іноземцям, включаючи теми з української літератури, результати кіно- та медіадосліджень.

Об'єктом роботи є вивчення української мови.

Предметом роботи є вивченні української мови у вищій школі іноземними студентами.

Мета роботи полягає у вивченні питання вивчення української мови як іноземної: виклики та перспективи.

Задачі роботи:

- вивчити особливості вивчення української мови у вищій школі;
- проаналізувати проблеми вивчення української мови іноземцями;
- охарактеризувати мотивацію іноземних студентів як один із основних психологічних факторів успішності навчання української мови;
- проаналізувати методику викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах;
- розглянути інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної;
- вивчити перспективи викладання української мови як іноземної.

Розділ 1. Теоретичні аспекти вивчення української мови у вищій школі іноземними студентами

1.1 Особливості вивчення української мови у вищій школі

Сьогодні все більшої популярності набуває вивчення української мови іноземцями. Метою викладання мови в технічному університеті є підготовка студентів досконало та вміло вивчати спеціальну лексику для роботи. Нині збільшилася кількість вищих навчальних закладів, де викладання ведеться державною мовою, а тому існує потреба в підручниках і навчальних посібниках для іноземців різних національностей, які здобувають вищу освіту українською мовою та в українському ВНЗ. Завдання вчителя української мови – створити такі умови для вивчення української мови, щоб студенти могли активно використовувати її в усіх сферах суспільного життя, оскільки іноземні студенти вивчають мову і як інструмент здобуття професійних знань, і як засіб у повсякденному житті використовують спілкування [5, с.75].

Концепція враховує сучасний стан і завдання мовної підготовки іноземців, визначає її основні стратегічні напрями та механізми їх реалізації. Особливістю сучасного викладання іноземних мов є модернізація методичної та методичної освітньої парадигми відповідно до вимог Болонської конвенції та положень загальноєвропейських документів з викладання мови. Мовне навчання іноземних студентів, магістрантів, докторантів та інтернів має враховувати їхні потреби в якісній освіті, що сприятиме подальшому розвитку особистості та підвищенню престижу українських вищих навчальних закладів та української освітньої системи. Для іноземних студентів українських університетів українська мова є не лише навчальним предметом, а й навчальною дисципліною, інструментом цілісного розвитку

впродовж усього життя, дороговказом для майбутніх спеціалістів у підготовці їх як професійних діячів, здатних брати участь у діалозі культур.

Проблема вивчення української мови в українських неспеціалізованих вишах на сьогоднішній день залишається дискусійною. Українські навчальні заклади все залишається у первозданному вигляді.

Українська мова в цих установах, як і раніше, викладається (хоча і в значно скороченій кількості годин), випускники українських середніх навчальних закладів здебільшого не знають українську літературу, навчальну дисципліну, тісно пов'язану з українською мовою, не знають українських письменників-класиків, їх твори, усну народну творчість, що призводить до бездуховності та низька особистість загалом [9, с.113].

Широкомасштабна агресія РФ проти України, з одного боку, спричинила відтік іноземців з країни – жертви агресії, зокрема студентів, а героїчний супротив українського народу «другій армії світу», з другого боку, – зумовив неабияку популярність України й зацікавленість українською мовою у світі.

Вивчення української мови як іноземної відбувається сьогодні в багатьох країнах на рівні вищів і приватно. Підтвердити це можуть, зокрема, не тільки викладачі української мови, а й українські викладачі іноземних мов, до яких звертаються європейці, американці, канадійці, турки, лівійці, китайці з проханням навчити їх української мови. Чимало іноземців, що проживають у нашій країні, бажають скласти екзамен на знання української мови, щоб отримати громадянство України. Вивчають українську й іноземні студенти, що здобувають вищу освіту в Україні. Особливої ваги має знання української мови для іноземців – студентів медичних університетів, що складають екзамен зі спеціальності українською мовою.

Задля уніфікації системи вимог до володіння українською мовою розроблено Державний стандарт України з української мови як іноземної. Завдяки цьому документу стає більш злагодженою не тільки діяльність викладачів української мови як іноземної, а й загалом центрів україністики у

світі, є змога розробляти чіткі й узгоджені навчальні програми, видавати нові сучасні підручники і словники, відкривати українськомовні програми та мовні центри.

Викладачі-практики укладають навчальні посібники (див. літературу), у яких ураховано систему вимог Держстандарту до володіння українською мовою та комунікативні уміння і навички на кожному рівні (A1, A2, B1, B2, C1, C2) за всіма видами мовленнєвої діяльності, розробляють завдання для сертифікаційних іспитів на знання української мови.

Як бачимо, для уможливлення належного вивчення української мови як іноземної зроблено багато. Чого ж бракує, на нашу думку, для повнішого задоволення потреб іноземців опанувати українську мову?

По-перше, потрібно укласти словник – лексичний мінімум до кожного з рівнів володіння мовою. По-друге, варто підготувати і видати великий ілюстрований український словник на кшталт, наприклад, аналогічного словника з чеської мови з перекладом англійською. Такий словник, безумовно, став би хорошим помічником викладача і студента. Зрозуміло, що ця праця дуже дороговартісна, але на кону престиж української мови.

По-третє, нерідко іноземець не знає англійської мови, що часто є мовою-посередником у процесі навчання української. Особливо складно навчати таких інофонів українських звуків. Відомо, що орфоепічні навички іноземця вкрай важливі для успішної усної комунікації, проте не всі інофони володіють багатою артикуляційною базою. Цю проблему вдалося б певною мірою розв'язати, якби в розпорядженні викладача були муляжі (навчальні моделі) перерізу ротової порожнини з ілюстрацією вимови конкретного звука.

По-четверте, слід субтитрувати художні фільми з українським дубляжем чи українські кінокартини хоча б англійською, китайською та арабською мовами. Лише в київських університетах навчається багато студентів, що фахово опановують ці мови.

По-п'яте, не потрібно забувати, що вкрай важливим у вивченні іноземної мови є мовне середовище, а тому варто докладати максимум зусиль для створення такого середовища. Щоправда, питання, як це зробити в столиці України, поки що немає відповіді, а тому серйозно налаштовані на вивчення української мови іноземці (аспіранти) їдуть захід України, зокрема до Львова.

Слід зазначити особливо низький рівень культури усного та писемного мовлення випускників середніх навчальних закладів, що, на наш погляд, пов'язано як з їх постійним перебуванням в українськомовному середовищі, так і з недостатньою увагою до цієї важливої ланки у навчанні української мови у загальноосвітніх школах, ліцеях, гімназіях, коледжах тощо. Причини такого становища, на наш погляд, мають бути усунені на самому початку та в недостатній кількості годин, які відводяться за програмами вивчення української мови та літератури у загальноосвітніх закладах України, особливо у загальноосвітніх школах, де українська мова має давати краще порівняно з початковими та середніми класами, і в недосконалих програмах цих навчальних дисциплін, і у нестачі кваліфікованих фахівців з української мови та літератури по всій країні [15, с.59].

Тож складна ситуація з українською мовою у нашій державі виникає досить чітко, мова у всіх сферах нашого суспільства не займе належного йому місця.

Україномовне середовище буде сформоване лише в тому випадку, якщо буде практична потреба в українській мові. Такі, безперечно, реалії сучасного суспільства, вони визначають необхідність вивчення державної мови у вищих навчальних закладах України незалежно від профілю, оскільки одним із основних завдань гуманізації вищої освіти є підвищення компетентності професійної діяльності. випускники різних вишів із визнанням Української держави, чого неможливо досягти без ідеального знання мови.

Також досконале знання мови – це, передусім, вміння користуватися мовними засобами залежно від обсягу, мети та ситуації спілкування, це грамотність у сенсі слова, це власна мовна культура, це культура професійної мови, що забезпечує мовну компетентність особистості її професійної діяльності. У той самий час знання мови є засобом пізнання духовної спадщини народів, їхньої історії, культури, традицій, звичаїв, фольклору тощо. Це шлях духовного збагачення всього нашого суспільства та кожного окремо, особлива особистість, у якій пріоритетним має бути поняття "національна мова та національна культура".

Ми вже не можемо миритися з тим, що фахівці з вищою освітою часто спілкуються суржилом (не тільки в побуті, а й у науковій, навчальній, професійній та інших сферах), що неприємно впадає в око і не є свідченням його низької мови, незнання української літературної мови, її норм, невміння ним вільно користуватися залежно від сфери та ситуації спілкування.

Отже, саме життя ставить перед вищою освітою завдання – підготувати фахівців з побутових та виробничих наук нового покоління – кваліфікованих, грамотних, культурно-письменних, високоінтелектуальних, духовно багатих, з відповідним рівнем мовної культури. державної мови, не може бути вирішена Тому проблема вивчення української мови в українських вищих навчальних закладах, у східних областях та в такому русифікованому місті, як Київ, є надзвичайно актуальною в наш час. державної важливості, оскільки це безпосередньо стосується підготовки майбутнього інтелектуального потенціалу молоді української держави.

Тому курс сучасної української мови у багатoproфільних навчальних закладах України (за винятком спеціальних вузів та філологічних факультетів) вкрай необхідний, тому що в Україні є важливим, саме він повинен якимось, з одного боку, ліквідувати прогалини у викладанні української мови в українських навчальних закладах, а з іншого - сприяти підготовці фахівців нового покоління відповідного професійного та

інтелектуального рівня до речей для свого вільного функціонування та розвитку [11, с.79].

Враховуючи вищевикладене, дивує позиція Міністерства освіти і науки України щодо української мови у навчальних планах вищих навчальних закладів, де спочатку виділявся невеликий обсяг в один – всього один кредит – 54 години навчання, у тому числі третину пропонується винести самостійне вивчення студентів, хоча загальновідомо, що у середніх навчальних закладах їх до роботи не готують.

Пізніше Міністерство освіти України, що цікаво, замінило практичний курс української мови на курс української ділової мови. У результаті всі українські вищі навчальні заклади почали вчитися писати ділові документи, хоч очевидно, що складати їх можна лише за наявності необхідних знань української мови [4, с.92].

Згодом Міністерство освіти і науки України значно скоротило кількість годин навчання українській діловій мові, звело її до мінімуму, вважаючи, що вже зроблено все можливе для того, щоб українська мова в Україні справді стала основною. Однак, на наш погляд, це питання ще далеке від вирішення. Ще багато треба зробити для того, щоб українська мова зайняла гідне місце у всіх сферах життя суспільства, щоб молода інтелігенція, яку готують вищі України, була справді українцями, щоб вони вільно володіли мовою держави, в якій живуть, вчаться і працюватимуть.

1.2 Проблеми вивчення української мови іноземцями

Вивчення української мови як іноземної передбачає оволодіння мовним матеріалом на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях, а також оволодіння граматиною, читанням та розумінням на слух. Серед усіх факторів, що впливають на володіння звуками української мови, що говорять, є подібність фонем їхньої рідної мови та українського звучання.

Учням легше опанувати артикуляцію фонем, якщо вони не тільки механічно копіюють їх, але й зіставляють зі звуками рідної мови, виправляють вимову і намагаються максимально наблизити якість цього звуку до цього.

Завдяки переважанню фонетичного принципу в українській орфографії у іноземних студентів практично не виникає труднощів у навчанні читання та письма. Хоча іноді можна сплутати деякі літери кирилиці з латиницею, особливо коли справа стосується почерку).

Тому якщо курс вивчення української мови як іноземної обмежений за часом і спрямований на оволодіння побутовою мовою, то варто обмежитися використанням друкованих текстів і звести обробку письмових завдань до мінімуму.

Наголос в українських словах фіксований, тому важливо правильно виділяти ударні звуки під час читання текстів. Вивчення лексики та граматики української мови не може здійснюватися окремо. Одночасне опанування української розмовної тематики та граматики, що досить складно для іноземного студента, сприяє кращому засвоєнню матеріалів як на одному, так і на іншому мовному рівні і, найголовніше, створює серйозну мотивацію до вивчення морфології та синтаксису. Матеріал дозволяє відразу застосувати отримані теоретичні знання практично.

Тому, наприклад, новачкам рекомендується вивчати місцевий відмінок іменників, прислівників та їх роль і місце у простій пропозиції та т. д. у темі "Житло". Ефективність навчання підвищується, коли студент стикається з мовною реальністю вулиці, спілкується з носіями мови, бачить пресу тощо і часто змушений спілкуватися українською мовою. З урахуванням цього пропонується давати учням практичні завдання (наприклад, спитати дорогу, купити щось у магазині, замовити їжу в кафе тощо). Тому при вивченні української мови як іноземної важливо використовувати елементи рідної мови учня, а також перебувати у відповідному мовному середовищі та застосовувати знання на практиці [14, с.83].

Після здобуття Україною незалежності збільшилася кількість іноземних студентів в українських вишах, яким потрібні знання з основних предметів. Це сприяло збільшенню попиту на знання української мови серед іноземців. Зі збільшенням потоку студентів розширюється діяльність лінгводидактичної науки.

Важливо знайти новий метод навчання для швидкого та ефективного набуття знань української мови. Нова методика повинна сприяти поповненню словникового запасу студентів та підвищенню мотивації до вивчення мови, задовольняти комунікативні потреби студентів у побутовій, педагогіко-професійній, соціокультурній та педагогіко-науковій сферах, сприяти розвитку навичок формування мовної особистості майбутнього фахівця.

Якісне вивчення мови потребує нових програм, підручників та посібників, які відповідають європейським вимогам володіння мовою. Необхідність оптимізації мовної освіти іноземців згідно з концепцією мовної освіти іноземців потребує співвіднесення чинних україномовних програм із європейським володінням іноземною мовою [2, с.91].

Проблема недостатньої кількості методичних матеріалів стоїть на порядку денному вчених та методистів. Особливу увагу слід звернути на труднощі, з якими стикаються викладачі щодо мов у іноземців.

Питання двомовності дуже важливе для іноземців. При формуванні комунікативних навичок студент повинен навчитися підбирати мовні засоби відповідно до стилю, характеру і жанру мови з урахуванням ситуації спілкування, звертаючи увагу на мовний етикет і культуру спілкування. формування мовної компетенції, тобто знань системи української мови,

1.3 Мотивація іноземних студентів як один із основних психологічних факторів успішності навчання української мови

Із загальної мотивації педагогічної дії (професійної, пізнавальної, прагматичної, суспільно-суспільної та особистісно-представницької) у студентів формується певне відношення до різних наукових предметів. Це пов'язано з [10, с.171]:

- а) важливістю предмета професійної підготовки;
- б) інтересу до певної галузі знань та до цього питання як її частини;
- в) якості викладання (задоволеність викладанням даного предмета);
- г) рівня складності вирішення цієї проблеми виходячи із власних можливостей;
- д) відносин з учителем-предметником.

Всі ці мотиватори можуть у різних відносинах (взаємодії чи конкуренції) і по-різному проводити навчання, тому повну картину мотивів навчальної діяльності можна отримати лише за виявленні значимості всіх цих компонентів кожному за учня. Це також дозволяє встановити мотиваційну напруженість у даного суб'єкта, тобто суму компонентів мотиву навчальної діяльності: що більше компонентів визначає цю діяльність, то більше вписувалося її мотиваційна напруженість.

Важливість знання структури мотивації педагогічної дії стає особливо очевидною під час розгляду ефективності навчання у вузі. Значна частина студентів переконана, що загальнонаукові та соціально-педагогічні дисципліни не зближують їх, а, навпаки, відводять від оволодіння професійно важливими знаннями та вміннями [8, с.102].

Примітно, що мотиваційний фактор успішного навчання виявився сильнішим за інтелектуальний фактор. Успішність не виявила тісної та достовірної кореляції з інтелектом студентів, тоді як «сильні» та «слабкі» учні розрізнялися за мотивацією навчальної діяльності.

Усвідомлення великого значення мотиву вчення для успішного навчання призвело до формування принципу мотиваційного забезпечення навчального процесу. Різноманітність підходів до проблеми структури

навчальної мотивації хіба що свідчить про складність цієї проблеми, з одного боку, з другого, представляє широке полі для аналізу цього важливого явища.

У зв'язку з особливостями мотивації до навчання іноземних студентів, крім перерахованих вище факторів, ці особливості проявляються в тому, що іноземні студенти знаходяться в іншій соціокультурній та психологічній ситуації, яку можна охарактеризувати як:

1. інше мовне середовище;
2. різна культурна (менталітетна) та політичне середовище;
3. різне міжособистісне середовище та норми спілкування;
4. інші традиції навчання;
5. інші кліматичні та географічні умови;
6. інше архітектурне середовище;
7. інші традиції домашнього самообслуговування;
8. інші традиції в одязі, їжі;
9. фактор віддаленості від сім'ї та друзів.

Все це гостро ставить питання про вторинну соціокультурну адаптацію іноземних студентів. Звісно ж, що соціокультурна адаптація одна із найважливіших чинників успішності вашої освіти.

Безсумнівно, що в навчанні іноземних студентів необхідно враховувати особливості їхньої мотивації до навчання, її на відміну від мотивації до навчання іноземних студентів. Крім того, важливо враховувати специфіку кореляційних зв'язків між мотивацією вчення та комплексом індивідуально-психологічних та соціально-психологічних станів.

Важливість тем, що розробляються, впливає з об'єктивних труднощів, з якими стикаються іноземні студенти на етапі вторинної адаптації, що в кінцевому підсумку позначається на процесі навчання. Важливість роботи полягає у пошуку та апробації нових підходів до процесу адаптації іноземних студентів, способів «зняття» внутрішньої напруги, що виникає у зв'язку зі зміною соціокультурних умов діяльності та цінностей іноземних студентів.

За показниками навчальної мотивації іноземні студенти вигідно відрізняються від іноземних студентів у наступному [5, с.99]:

1. Вища внутрішня мотивація;
2. Вища навчальна мотивація;
3. Вища пізнавальна мотивація;
4. Найбільш виражений мотив отримання знань;
5. Найбільш виражений мотив оволодіння професією.

Здавалося б, іноземні студенти через складний процес соціокультурної адаптації повинні насамперед зосередитися на ній, але вони концентруються на навчанні. Саме тому, що вони потрапляють в інше соціокультурне середовище, в якому ще не орієнтуються, іноземні студенти для збереження емоційної рівноваги «чіпляються» за те, що «менш незвідане», що можливо в цій ситуації, і це «менш невідомий» виявляється структурованим процесом навчання, пов'язаним з їхніми попередніми знаннями та міжнародними науковими термінами, крім того, можна сказати, що іноземні студенти «ховаються» у процесі навчання від невідомого соціокультурного середовища.

Розглянемо деякі з можливих рішень вищезгаданих проблем [6, с.99]:

1. Підвищити мотивацію: познайомитись з найкращими зразками української літератури, познайомитись з українськими традиціями та звичаями, послухати якісну сучасну українську музику, екскурсії на виробництво тощо.

2. Використання мультимедійних технологій: створення презентацій, відеозапис фрагментів занять із подальшим обговоренням.

3. Комплексний підхід до занять визначається характером промови: у промові всі види діяльності взаємодіють, сприяють формуванню одне одного.

Тому всі сторони мови (фонетична, лексична, граматична) вивчаються у взаємозв'язку друг з одним. Так, кожна порція мовного матеріалу має бути оброблена у всіх видах мовної діяльності. Наприклад, щодо структури

активного граматичного мінімуму необхідно передбачити вправи вживання і розуміння цього явища переважають у всіх видах мовної діяльності.

4. Проведення міждисциплінарних занять із українськими студентами. Такі заняття сприятимуть розвитку та вдосконаленню комунікативних навичок, обміну інформацією про інтереси та життя молоді різних країн.

5. Використання рольових ігор як засобу підвищення мотивації до вивчення української мови як іноземної. Перевагами цього навчання є максимальне наближення до реальних життєвих умов. Метод рольових ігор виявився особливо ефективним щодо наступних тем: «Транспорт», «Туризм», «Готель», «Ресторан», «Інтерв'ю з роботодавцем» та інші.

6. Створення комплекту навчальних посібників та методичних матеріалів, що забезпечують поєднання основних видів діяльності відповідно до вимог програми та Європейських рекомендацій з навчання мов. Оскільки комунікативний підхід до вивчення української мови як іноземної орієнтований на оволодіння мовою через спілкування, вона передбачає включення до процесу навчання комунікативних ситуацій, які максимально наближені до нового для іноземних студентів середовища. Він містить взаємопов'язані типи завдань і виконується за допомогою говоріння, читання, письма та аудіювання. Відповідно до Європейських рекомендацій з викладання мов на початковому етапі навчання (рівень A2), учні повинні мати навички участі у діалозі з достатнім ступенем невимушеності та спонтанності у діалогічній промові, щоб природна взаємодія з носіями мови приймала місце. місце; а також здатність брати активну участь в обговоренні в сімейному контексті [3, с.114].

Говорячи в монологі, необхідно висловлювати свою думку на запропоновану тему, аргументуючи її. Контингент студентів підготовчого відділення надзвичайно різноманітний, що, у свою чергу, висуває високі вимоги до викладача щодо організації навчальних занять та використання різних форм, методів і дидактичних засобів. Комунікативна спрямованість

навчального процесу іноземних студентів має стати основною ланкою у їхній мовній підготовці.

Розділ 2. Аналіз методики викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах

2.1 Методика викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах

Іноземці часто стикаються з різними проблемами під час вивчення української мови через складність галузі навчання. Однак це питання також стає проблемою для вчителя, який має знайти найкращий спосіб пояснити складні, важкі мовні явища. Проблеми з вивченням української мови можуть виникнути на дуже ранньому етапі, коли ви вивчаєте алфавіт і фонетику.

Учні повинні запам'ятати, як вимовляється кожна буква і звук. Важливо пояснити властивості твердого і м'якого знаків, оскільки вони не мають звуку, а є розділовими і вказують на твердість або м'якість попереднього приголосного. Особливості української фонетики дуже складні для іноземців, тому вчителю варто звернути увагу на цей аспект і регулярно проводити аудіо вправи, аудіозаписи, різноманітні вправи на тренування та постановку звуків. Учням необхідно навчитися визначати звуки на слух, оскільки є певні труднощі у визначенні слів за звуками [13, с.154].

У зв'язку з розширенням міжнародних зв'язків України з країнами Європи значно підвищуються вимоги до володіння іноземними мовами студентів і випускників. Українська мова для іноземних студентів як предмет стали невід'ємною частиною професійного навчання. Курс іноземної мови має професійно-комунікативний характер, а його цілі залежать насамперед від комунікативно-пізнавальних потреб фахівця.

Найбільш дискусійними питаннями навчання іноземних мов, пов'язаними з Болонським процесом, є контроль та оцінювання знань

студентів, організація самостійної роботи та індивідуалізація навчання. В українських ВНЗ першим кроком на цьому шляху стало запровадження системи модульного управління знаннями студентів, що має суттєво стимулювати їх системну роботу. Управління підрозділом є частиною системи навчання підрозділів, запровадженої в країнах, об'єднаних Болонською конвенцією.

Розглянемо реалізацію концепції управління одиницями в мовній освіті студентів. Мовна підготовка – це розширення академічних і професійних знань і професійного словникового запасу; уміння читати оригінальні тексти різної складності та стратегії з метою отримання інформації та використання її від експертів у практичних цілях, здатність сприймати мовлення на слух, уміння говорити на побутові та професійні теми, висловлювати власну думку.

Формування одиниць може включати різні методи формування одиниць, їх зміст і багатство. Окремими блоками на різних рівнях можуть бути:

- 1) конкретна тема,
- 2) збірка тем, надіслана керівництву підрозділу,
- 3) навчальний комплекс, який дає знання,
- 4) можна нарощувати словниковий запас та інші блоки, наприклад: граматику, аудіювання [9, с.77].

Запровадження модульного навчання та Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) потребує зміни поточного оцінювання знань із підвищенням його об'єктивності. Оцінка знань є одним із необхідних показників, який визначає, наскільки навчальний матеріал присвячується учням, розвитку мислення та самостійності. Іспити є невід'ємною частиною навчального процесу і є відносно об'єктивним способом перевірки знань студентів.

Об'єктивність тесту досягається шляхом стандартизації процесу впровадження та контролю показників якості окремих компонентів тесту та

тесту в цілому. Загальною контролю немає, він завжди має конкретні цілі. І чим точніший вид контролю, тим точніші результати ми отримуємо від студентів з різним рівнем освіти.

Під час підготовки тесту вчитель зазвичай розглядає перевірку навичок або навичок у різних типах мовних навичок (аудіювання, читання, говоріння та письмо) або тести в різних аспектах мовних навичок (фонетика, лексика, граматики). Перевірка проводиться тільки тоді, коли вчитель визначає, що конкретна навичка була вироблена в результаті численних тренувальних вправ, проведених протягом визначеного програмою часу.

Об'єкти тестування класифікуються як:

- 1) завдання в закритій формі (з вибором відповідей),
- 2) відкриті форми проектів (додати проекти),
- 3) довідкове завдання (множинний вибір),
- 4) завдання на встановлення правильного порядку.

Важливо, щоб тести були різного рівня складності. Адже суть тесту полягає в тому, щоб отримати гранично об'єктивні дані про рівень знань студентів. Учитель повинен докладати зусиль, щоб зробити контрольну роботу зрозумілою, доступною, в міру складною і навіть цікавою [12, с.81].

У сучасних умовах однією з головних проблем навчального процесу є вдосконалення організації самостійної роботи студентів (СРС). І хоча SIW ще не має концептуального визначення, дослідники та педагоги виділяють такі фактори, як організаційні, технічні, педагогічні та психологічні.

Проблемою є формування вміння студентів працювати самостійно. Вирішенням цієї проблеми є підвищення навчальної мотивації та підвищення інтересу до навчання. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми у вищих технічних навчальних закладах є обов'язкове освоєння студентом читання зарубіжної літератури за спеціальністю.

Для перевірки розуміння прочитаного ми пропонуємо комунікативні завдання та тести для самоперевірки з наявністю ключів і правильних відповідей. Ми припиняємо вивчення розуміння прочитаного як перекладу

тексту, оскільки в цьому випадку увага учня зосереджена на мові – лексичі та граматиці, що негативно впливає на розвиток навичок читання та комунікативні проблеми. Запропоновані комунікативні завдання та тести для перевірки розуміння прочитаного не тільки підвищують мотивацію студентів до навчання, активізують їхню розумову діяльність, а й сприяють процесу саморегуляції та самокорекції.

При плануванні IWS слід також враховувати індивідуалізацію навчання. Необхідно повною мірою застосовувати систему індивідуальних проєктів, враховуючи рівень знань студентів та їхні здібності. Індивідуальним проєктом може бути тема, де тексти підібрані із зарубіжної літератури чи Інтернету. Студент повинен підготувати доповідь чи повідомлення, написати реферат чи коментар на певну тему [16, с.57].

Такі роботи допомагають спрямувати навчальний процес на активну самостійну роботу студентів та створюють умови для їх самовираження та саморозвитку. Управління має базуватися на диференційованому підході до студентів, використовуючи такі організаційні форми, коли кожен студент працює на тому рівні, на якому здатний, і долає перешкоди для нього, але цілком відчутні труднощі.

Таким чином, перед учителем іноземної мови постають великі складні завдання при перебудові навчального процесу: це організація ІОР та її методичне оснащення, перевірка мовленнєвих (читання, говоріння, аудіювання) та мовних навичок (лексика, граматики) студентів, створення тестів. проєкти як форма моніторингу SIW, впровадження одиничних та оціночних систем для навчання та оцінювання.

2.2 Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної

Методика навчання української мови як іноземної є відносно молодого наукою. Через це вчителі та методисти зараз розмірковують над

нововведенням. Проблема удосконалення форм і методів навчання української мови як іноземної, її постійного оновлення, адаптації до нових умов життя останнім часом не виходить із актуальної для вищої школи категорії. Сучасна наука вже має певний досвід вирішення подібних питань.

Так, сьогодні вже є значна робота з огляду на інноваційний характер викладання гуманітарних дисциплін у вищій школі. Перед викладачем української мови в університеті зараз стоїть проблема пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу студентів до вивчення мови з метою сприяння їх позитивній навчальній мотивації.

Слід зазначити, що якісне навчання студентів мові неможливе без використання сучасних освітніх технологій. У педагогіці термін «інновація» означає нововведення, оновлення процесу навчання. У нашій країні такі методи були заборонені. Лише у 1980-х роках працюючі вчителі почали їх використовувати.

До інноваційних методик належать такі методи навчання української мови як іноземної [4, с.88]:

1. Інтерактивні методи навчання.
2. Використання технічних засобів навчання (комп'ютерів та мультимедіа, Інтернет) для управління знаннями, зберігання та використання навчальних матеріалів.

Сучасні технології в освіті – це стажування з української мови як іноземної, використання інформаційно-комунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами (мультимедійними системами), дистанційні технології в навчанні, новітні технології тестування (створення бази даних з аналітичними матеріалами з Курсів на тему «Українська мова як іноземна» для проведення комп'ютерних тестів з метою перевірки навченості студентів).

Довгий час знання іноземної мови залишалося незатребуваним у суспільстві. А тим часом для багатьох ділових людей знання іноземної мови стало неодмінною умовою високого професіоналізму та компетентності. У

суспільстві існує суспільний запит на серйозне навчання іноземних мов. Потрібні не тільки практичні навички, а й самостійні дії. Учень втомлюється чекати далекого майбутнього, коли він зможе застосувати отримані в школі знання. Сьогодні він хоче нею користуватися, тепер потроху освоює її сам на уроках іноземної мови.

Сьогодні в методиці навчання іноземної мови спостерігається тенденція переходу від комунікативного підходу до його різновиду – інтерактивного підходу. Інтерактивний метод орієнтований на більш широку взаємодію студентів не тільки з учителем, а й між собою, на оволодіння діяльністю студента в процесі навчання.

Дослідження показали, що інтерактивні методи дозволяють різко збільшити швидкість засвоєння матеріалу. Головною відмінною рисою інтерактивних методів є ініціатива студентів, стимульована вчителем. Курс і результат набувають особистого значення для всіх, хто бере участь у процесі, і дозволяють студентам розвинути здатність самостійно вирішувати проблеми. Тут доречно навести приклад китайського прислів'я: «Скажи мені, що я забув, покажи мені, що я можу запам'ятати Дозволь мені зробити це, і це буде моє назавжди».

Полікультурне суспільство, насичене різноманітними комунікаційними зв'язками, передбачає не тільки побудову відносин співпраці та взаєморозуміння, а й виникнення протиріч і політичних суперечок. Тому важливою якістю стає вміння студентів вести плідний та ефективний діалог, полілог у різних сферах соціокультурної сфери пізнання світу.

У процесі діалогу та полілогу у студентів формуються фонетичні, лексичні та граматичні навички, які сприяють більш інтенсивному та продуктивному вивченню іноземної мови. Сучасні комунікаційні технології, що активно розвиваються, стають новими пізнавальними засобами, якими учні опановують лише в процесі діалогу та полілогу [1, с.88].

Зараз поширена форма навчання за «круглим столом». Зміст уроку – це бесіда на близьку та цікаву учням тему чи проблему. Класні бесіди за

«круглим столом» зазвичай відбуваються на завершальному етапі роботи над темою, при цьому вибираються підтеми, при обговоренні яких можна організувати обмін особистими враженнями.

Завдання такого уроку – вправління студентів у діалогічному та монологічному мовленні, в аудіюванні. Такі заняття розширюють кругозір, розвивають інтереси, інтелектуальну активність і комунікабельність студентів, зміцнюють почуття співпраці. Бесіда може включати підготовлені повідомлення студентів, діалог – опитування, діалог – обмін думками, дискусію.

Урок «круглого столу» може включати контрольні роботи, конкурси, показ дружніх шаржів. Особливо стимулюють спілкування поява «гостей» на заняттях, розповіді, що супроводжуються врученням книг, фотографій, слайдів, врученням посуду товаришам.

Ще один узагальнюючий урок – естафета знань. Такі уроки викликають інтерес в студентів, оскільки мають змагальний характер. Хід уроку: Естафета знань проводиться у формі змагання між двома і більше командами, на які ділиться клас. Насиченості уроку сприяє різноманітність завдань з різних видів мовленнєвої діяльності (крім монологічної).

Багато завдань передбачають колективну командну роботу, взаємну підтримку, і це є хорошим фактором навчання для менш підготовлених студентів. Учитель контролює динаміку уроку, контролює результати у вигляді дискретної корекції. Цей конкурс оцінює не тільки результати команд, а й окремих студентів [11, с.77].

Сьогодні, коли розвиваються відносини між різними країнами, знання української національної культури стає необхідним елементом у процесі вивчення іноземної мови. Студент повинен вміти здійснити екскурсію містом та розповісти іноземним гостям про українську культуру.

2.3 Перспективи викладання української мови як іноземної

Іноземна мова об'єктивно є соціальною цінністю, тому включення її в програму загальноосвітньої школи є соціальним замовленням суспільства. Сьогодні як ніколи існує потреба в тому, щоб люди володіли іноземними мовами. З цієї причини сьогодні, коли потреба у вивченні іноземних мов зросла, оскільки міжнародне спілкування поширене, мета навчання формулюється як «навчитися спілкуватися іноземною мовою».

У зв'язку з переходом до комунікативної освіти розширилися можливості вивчення іноземної мови з метою вирішення актуальних проблем сучасного суспільства у сфері виховання підростаючих поколінь та підвищення освітнього, виховного та розвивального потенціалу предмета «іноземна мова».

Тому велику увагу слід приділяти структурі уроку, його логіці, характеру завдань і організації всієї роботи вчителя й студентів, яка все більше набуває ознак реального спілкування. Отже, активізується активність студентів, активність їхньої позиції на уроці, їхня позиція не як об'єкта навчання, а як суб'єкта педагогічної діяльності.

Збільшення кількості практичних матеріалів, особливо різноманітних навчальних матеріалів для іноземців. Окрім педагогічних публікацій, численні наукові статті присвячені різноманітним теоретичним питанням методики навчання української мови як іноземної. Процес створення навчальних видань набирає обертів» [4, с.91].

Проте слід зазначити, що навчання української мови іноземних громадян в Україні пов'язане з рядом проблемних ситуацій, зокрема, відсутністю державної підтримки, недосконалістю методики викладання української мови як іноземної.

Недостатня кількість українських підручників для іноземних студентів гальмує навчальний процес. Крім того, якість навчальних видань не відповідає сучасним вимогам вищої освіти. Навчальні програми з української мови як іноземної, як і кількість навчальних годин, щороку змінюються, тому освітні стандарти потребують відповідного вдосконалення. Учні

висловлюють подив, чому люди в Україні не спілкуються рідною мовою. Як бачимо, в умовах двомовності знижується ефективність вивчення української мови, обмежується відповідний словниковий запас іноземних громадян.

У процесі викладання української мови як іноземної кафедра лінгвістики використовує українознавчі матеріали, що сприяє адаптації іноземців у новому лінгвокультурному середовищі. Враховуючи комунікативні потреби індійських студентів англомовної форми навчання, викладачі ретельно добирають різноманітні тексти, в яких можна дізнатися про досягнення української та індійської науки та культури, прочитати про видатних людей України та Індії в галузі науки, культури та спорту. Використання таких матеріалів стимулює мотивацію іноземних студентів та підвищує інтерес до навчання [4, с.177].

Весь навчальний процес зумовлює необхідність реалізації комунікативно-діяльнісного підходу: вивчення мови як засобу спілкування у процесі взаємопов'язаного й корисного вдосконалення чотирьох видів мовної діяльності студентів: аудіювання (слухання-розуміння), читання, говоріння.

Аудіювання є важливою частиною мовної діяльності, тому його використання в системі мовної освіти іноземних громадян є необхідним. «Аудіювання (лат. *audire* – слухання) – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, слухання, смислове сприймання усного повідомлення.

Навчання аудіювання в Інституті розвитку мов неможливе без уміння та вміння слухати, це невід'ємна частина компетенції іноземних комунікаторів. та інші.

Грунтуючись на досвіді навчання української мови іноземних громадян Індії (за англомовної форми навчання), зауважимо, що виникає складна проблема – навчити їх правильно говорити українською складно. Здебільшого це пов'язано з відсутністю україномовного середовища, а також особливостями фонетичного ладу, граматичного ладу та лексичного складу українських та індійських мов (хінді, телугу та ін.), зокрема, про властивості звуків, словоформ з орфоепічних та орфографічних літературних норм.

Щоб зробити традиційні заняття цікавішими та підвищити ефективність вивчення української мови, викладачі кафедри мовної освіти ЗДМУ використовують різноманітні інноваційні підходи: представляють аудіоматеріали, відеозаписи, рольові ігри, дивляться новини, телепередачі, та документальні, та художні українські фільми [3, с.181].

Для кращого засвоєння даного матеріалу викладачі кафедри відбирають наукові тексти професійної спрямованості, а саме: медичні, стоматологічні, фармацевтичні (з використанням дієпричетних та дієпричетних форм). Це сприяє поглибленому вивченню навчального матеріалу та допомагає іноземним громадянам у майбутній професійній діяльності за фахом.

Таким чином, викладачі кафедри мовної освіти ЗДМУ прагнуть створити іноземним студентам сприятливі умови для вивчення української мови, для її подальшого використання у суспільному житті, у повсякденному спілкуванні та для здобуття знань у професійній діяльності.

Однак успішне виконання цих завдань багато в чому зумовлене координацією діяльності вищих навчальних закладів та Міністерства освіти України.

Висновки

Підсумовуючи, можна сказати, що впровадження інноваційних методик значно покращує якість подання навчального матеріалу та ефективність його засвоєння учнями, збагачує зміст навчального процесу, підвищує мотивацію до вивчення української мови та створює умови для тісніша співпраця викладачів і студентів. На цьому етапі продовжують з'являтися нові інноваційні методики викладання української мови як іноземної. Це свідчить про значну перспективу майбутніх наукових досліджень у галузі пошуку та застосування ефективних інноваційних підходів до вивчення української мови як іноземної.

Працюючи з іноземцями, вчителі стикалися з багатьма проблемами, серед яких відсутність українських навчальних програм для іноземців, невідповідність кількості та якості українських підручників для іноземців навчальним потребам, недостатня розробленість положень методики викладання української мови як іноземної.

Враховуючи потребу в педагогічних та методичних матеріалах з української мови для іноземних студентів основного етапу навчання, у перспективі кафедра мовної освіти планує створити підручник, який охоплює необхідний обсяг інформації та відповідає потребам студентів, потреби в навичках спілкування.

Методика навчання української мови як іноземної є відносно молодою наукою. Завдяки цьому вчителі та методисти зараз звертають увагу на інновації. Проблема вдосконалення форм і методів навчання української мови як іноземної, її постійного оновлення та адаптації до нових умов життя не належить до актуальних питань вищої школи.

Сучасна наука вже має певний досвід вирішення подібних питань. Отже, на сьогодні вже існує значна кількість робіт, які враховують сутність інновацій у викладанні гуманітарних дисциплін у вищій школі.

Перед українським професором університету наразі стоїть проблема пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу студентів до вивчення мови з метою посилення їхньої позитивної навчальної мотивації. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є використання інноваційних технологій в освіті. Тому тема нашого дослідження є актуальною. Тому метою роботи є дослідження деталей використання інноваційних технологій у навчанні української мови іноземних студентів нефілологічних спеціальностей та їх взаємодії з традиційними формами і методами навчання предметів.

Тому використання різноманітних інноваційних методів навчання української мови як іноземної має низку переваг, які допомагають учням активно здобувати нові знання, розвивати їхні творчі та організаторські здібності, дають потужний стимул до вивчення мови. Інноваційні технології дозволяють ідеально поєднувати теорію і практику, формувати технічні знання, уміння та технічні навички.

Список використаних джерел

1. Башманівська Л.А., Білоус Н.М. Теоретичні та методичні засади методики викладання української літератури (матеріали до державних іспитів): Навчальний посібник. – Житомир, 2014. – С. 8-11
2. Біляєв О. М. Методика вивчення української мови / О. М. Біляєв. — Київ, 1987, С. 54—63.
3. Бурак Мар'яна. «Яблуко»: підручник з української мови як іноземної (базовий рівень). Вид. 2-ге, випр. – Львів: Видавництво УКУ, 2017. – 268 с.
4. Від букви до спілкування. Українська мова для іноземців: рівень А1 / Г. Л. Василенко, Л. І. Дмитрук, Л. Т. Тищенко [та ін.]. - Вінниця : Твори, 2019. - 155 с.
5. Вісник Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут". Філософія. Психологія. педагогіка: Зб. наук. праць. – К.: ІВЦ "Політехніка", 2005. – № 2. – Ч. 1. – С. 168 – 173.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. — К. : Академвидав, 2004. — 352 с.
7. Інтерактивні технології навчання / [авт.-упор. І. І. Дівакова]. — Тернопіль : Мандрівець, 2009. — С. 23—27.
8. Коваль Г. Методика викладання української мови. Рекомендації до виконання науково-дослідної тематики : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Коваль, Т. Суржук. — Тернопіль, 1993. — 368 с.
9. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету / Оксана Костів, Олеся Сколоздра-Шепітко. – Львів, 2018. – 202 с.

10. Кочан І. М. Контрольні завдання з методики викладання української мови / І. М. Кочан. — Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. — 59 с.

11. Сидоренко В. Х. Теоретичні та технологічні основи професійно-педагогічного спілкування : методичні рекомендації / В. Х. Сидоренко. — К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. — 50 с.

12. Соколова С. В. Методика формування граматичної компетенції з української мови як іноземної : навчально-методичний посібник / С. В. Соколова; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ імені М. П. Драгоманова, Ін-т укр. філології. — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. — 122 с.

13. Тохтар Г. І. Проблеми навчання іноземних громадян у ВНЗ України та шляхи їх вирішення / Г. І. Тохтар, А. П. Кулик // Сучасні технології підготовки фахівців в умовах подальшого розвитку вищої освіти України : матеріали міжнар. наук-метод. конф. — Харків : ХНАДУ, 2005. — С. 314—316

14. Українська мова для іноземців. Рівень А1: навчальний посібник / Голованенко Є. О., Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В. та ін.; за заг. ред. Т. О. Дегтярьової. 2-ге вид., випр. Суми: Університетська книга, 2021. 279, [8]с.:іл.

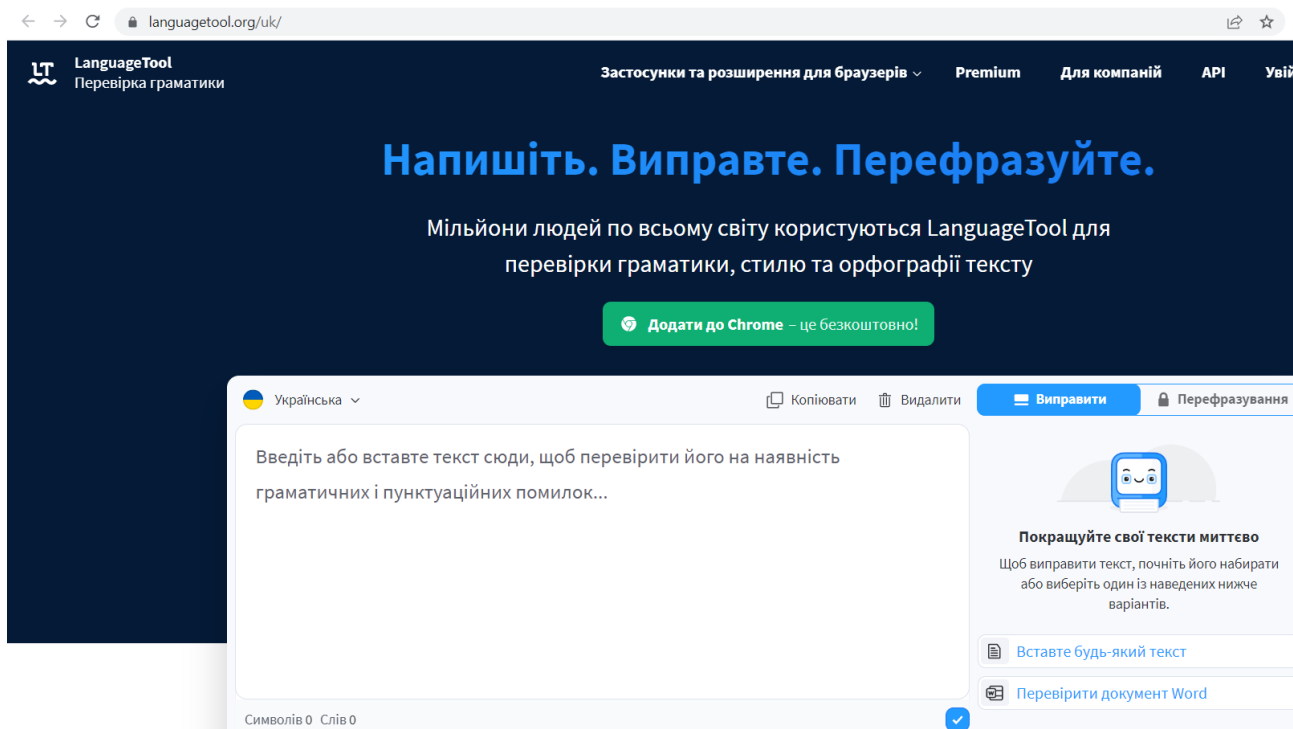
15. Українська мова як іноземна : проблеми методики викладання : Зб. матеріалів Міжнародної наук. конф. (Ялта, вересень 1993) / Ігор Осташ (уклад.). — Львів : Каменяр, 1994. — 143 с.

16. Українська мова : Енциклопедія / Редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. — К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. — 824 с.

Додаток А

Сайт для вивчення української мови як іноземної

<https://languagetool.org/uk/>

Додаток Б

Сайт для вивчення української мови як іноземної <https://ukr-lifehacks.ed-era.com/>

